

ใบความรู้ เรื่อง การปฏิวัติวิทยาศาสตร์
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง จากโลกเก่าสู่โลกใหม่
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของยุโรปสมัยใหม่
รายวิชา ประวัติศาสตร์ รหัสวิชา ส ๒๓๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

การปฏิวัติวิทยาศาสตร์เริ่มขึ้นในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๖ เป็นผลมาจากการพัฒนาความคิดที่ยึดหลักเหตุผลซึ่งได้รับอิทธิพลจากขบวนการมนุษยนิยมในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ กล่าวคือ มนุษย์เริ่มตั้งข้อสงสัยกับองค์ความรู้เดิมที่มีอยู่ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับศาสนจักร อันเป็นผลจากการเริ่มเชื่อในศักยภาพของมนุษย์ นอกจากนี้ การปฏิวัติทางวิทยาศาสตร์ยังส่งผลให้เกิดการค้นคว้าเพื่อแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ และนับเป็นการเปลี่ยนแปลงองค์ความรู้ครั้งใหญ่ของมนุษยชาติ

ปัจจัยที่ส่งเสริมการปฏิวัติวิทยาศาสตร์

๑) การใช้หลักเหตุผลในการแสวงหาความจริง ความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ธรรมชาติซึ่งเป็นที่ยอมรับในยุคกลาง เช่น การยอมรับว่าโลกเป็นศูนย์กลางของจักรวาล และพระเจ้าเป็นผู้สร้างโลก ล้วนเป็นการยอมรับโดยไม่มีข้อโต้แย้งหรือการพิสูจน์ใด ๆ ต่อมาเมื่อมีการส่งเสริมให้ใช้หลักเหตุผลในการแสวงหาความจริง นักวิทยาศาสตร์จึงเริ่มตั้งข้อสงสัยและเริ่มศึกษาโดยวิธีการสังเกต รวบรวมข้อมูลและทดลอง ก่อนสรุปเป็นองค์ความรู้หรือทฤษฎี วิธีการศึกษาดังกล่าวได้ชื่อว่าเป็น “วิธีการแบบวิทยาศาสตร์” ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการปฏิวัติวิทยาศาสตร์ เพราะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงองค์ความรู้และเกิดการศึกษาค้นคว้าต่อไปเพื่อให้ได้คำตอบที่เป็นความจริง

๒) การฟื้นฟูศิลปวิทยาการ การศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับวิทยาการสมัยคลาสสิก ทำให้นักวิทยาศาสตร์ยุโรปเรียนรู้ความคิดที่ก้าวหน้าและการใช้หลักเหตุผลของนักปราชญ์ชาวกรีกและโรมัน เช่น อริสโตเติล ยูคลิด อาร์คิมิดีส แนวคิดดังกล่าวช่วยให้นักวิทยาศาสตร์หลุดออกจากกรอบความคิดที่ถูกกำหนดโดยอิทธิพลของศาสนา นอกจากนี้ความก้าวหน้าด้านการพิมพ์ยังช่วยให้องค์ความรู้ใหม่ ๆ ด้านวิทยาศาสตร์ได้เผยแพร่สู่สังคมและเป็นที่ยอมรับกันต่อมา

นักวิทยาศาสตร์ที่สำคัญในสมัยปฏิวัติวิทยาศาสตร์

๑) นิโคลัส โคเปอร์นิคัส (Nicholas Copernicus) ชาวโปแลนด์ เสนอทฤษฎีว่าดวงอาทิตย์เป็นศูนย์กลางของจักรวาล โดยมีดาวเคราะห์รวมทั้งโลกหมุนรอบดวงอาทิตย์ ทฤษฎีของเขาล้มล้างความเชื่อของคนในสมัยโบราณและสมัยกลางที่ยึดถือข้อสมมติฐานของอริสโตเติล (Aristotle) และงานเขียนของปโตเลมี (Ptolemy) ที่อธิบายว่า โลกเป็นศูนย์กลางของจักรวาล

กาลิเลโอ กาลิเลอี

ที่มา : หนังสือส่งเสริมประสิทธิภาพ
การเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนา และ
วัฒนธรรม, หน้า ๑๕๑

๒. กาลิเลโอ กาลิเลอี (Galileo Galilei) เป็นนักวิทยาศาสตร์ชาวอิตาลี ซึ่งยืนยันตามทฤษฎีของโคเปอร์นิคัส โดยใช้เครื่องมือที่เขาประดิษฐ์ขึ้น เรียกว่า กล้องโทรทรรศน์ (Telescope) ในการศึกษาาระบบสุริยจักรวาล และค้นพบข้อมูลจำนวนมาก เช่น พื้นที่ยับยั้งจันทร์ วงแหวนของดาวเสาร์ จุดดับบนดวงอาทิตย์ ฯลฯ และเนื่องจากทฤษฎีของกาลิเลโอขัดแย้งกับศาสนาคริสต์ ทำให้เขาต้องถูกกลงโทษจากคริสตจักร

๓. เซอร์ฟรานซิส เบคอน (Sir Francis Bacon) เป็นนักวิทยาศาสตร์ชาวอังกฤษซึ่งส่งเสริมการศึกษาแบบวิทยาศาสตร์ โดยวิธีการศึกษาแบบอุปนัย (inductive method) เขาเชื่อว่าความรู้ของมนุษย์เกิดจากประสบการณ์ ส่วนวิธีการที่ได้มาซึ่งประสบการณ์คือ ต้องศึกษาข้อมูลที่มีอยู่จริงในธรรมชาติอย่างกว้างขวาง และรวบรวมข้อมูลเหล่านั้น ก่อนนำมาวิเคราะห์และสรุปเป็นองค์ความรู้หรือทฤษฎีวิธีการศึกษานี้เรียกว่า วิธีการศึกษาแบบวิทยาศาสตร์ (Scientific Method)

๔) เรอเน เดสการ์ต (Rene Descartes) เป็นนักคณิตศาสตร์ ชาวฝรั่งเศสที่มีชื่อเสียง ซึ่งเป็นผู้เสนอหลักของเหตุผลเขาอธิบายว่าความรู้ และความคิดของมนุษย์ต้องตั้งอยู่บนหลักของเหตุผลที่อธิบายและตรวจสอบได้เช่นเดียวกับหลักคณิตศาสตร์ ดังนั้นหากความรู้และความเชื่อใดที่ยอมรับกันต่อ ๆ มาไม่น่าเชื่อถือ เพราะไม่สามารถอธิบายได้ด้วยหลักเหตุผล มนุษย์ก็ต้องแสวงหาความรู้ใหม่ที่ได้รับการยอมรับ

๕) เซอร์ไอแซค นิวตัน (Sir Issac Newton) เป็นนักวิทยาศาสตร์ชาวอังกฤษซึ่งค้นพบแรงโน้มถ่วงของโลก และให้ข้อสรุปเกี่ยวกับการโคจรและ การเคลื่อนไหวในระบบสุริยจักรวาลว่าเป็นไปตามกฎแห่งความโน้มถ่วง (Law of Gravitation)

เซอร์ไอแซค นิวตัน

ที่มา : หนังสือส่งเสริมประสิทธิภาพ
การเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม,
หน้า ๑๕๑

ผลกระทบของการปฏิวัติวิทยาศาสตร์

๑) ทำให้เกิดความรู้ใหม่แตกแยกออกไปหลายสาขา ทั้งคณิตศาสตร์ ดาราศาสตร์ ฟิสิกส์ พฤกษศาสตร์ และการแพทย์ ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในงานต่าง ๆ เช่น การประดิษฐ์นาฬิกา การคำนวณการยิงปืนใหญ่ รวมไปถึงการประดิษฐ์เครื่องจักรซึ่งจะส่งผลให้เกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรมในเวลาต่อมา

๒) มีอิทธิพลต่อความคิดและความเชื่อของชาวยุโรป ทำให้ชาวยุโรปเชื่อมั่นตนเอง และเชื่อมั่นในอนาคตว่าจะสามารถนำความสำเร็จมาสู่ชีวิตได้ ทำให้เกิดความปรารถนาที่จะเรียนรู้และประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ

ใบความรู้ เรื่อง การปฏิวัติอุตสาหกรรม
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง จากโลกเก่าสู่โลกใหม่
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของยุโรปสมัยใหม่
รายวิชา ประวัติศาสตร์ รหัสวิชา ส ๒๓๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

การปฏิวัติอุตสาหกรรม หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงในวิธีการผลิตและระบบการผลิต จากเดิมระบบการผลิตมักทำกันภายในครอบครัว โดยใช้แรงงานคน แรงงานสัตว์ รวมทั้งพลังงานจากธรรมชาติ เครื่องมือแบบง่าย ๆ ในการผลิตสินค้า มาเป็นการใช้เครื่องจักรกลแทน เริ่มจากแบบง่าย ๆ จนถึงแบบซับซ้อนที่มีกำลังผลิตสูง จนเกิดเป็นการผลิตในระบบโรงงาน

ปัจจัยส่งเสริมการปฏิวัติอุตสาหกรรม

การปฏิวัติอุตสาหกรรมเริ่มที่**ประเทศอังกฤษ**ในกลางคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ เนื่องจากขณะนั้นอังกฤษมีความพร้อมมากกว่าประเทศยุโรปอื่น ๆ จึงสามารถพัฒนาอุตสาหกรรมทอผ้าได้เป็นอันดับแรก โดยมีปัจจัยพื้นฐานที่ส่งเสริมให้อังกฤษเกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรม ดังนี้

- ๑) ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีพื้นฐานมาจากการปฏิวัติวิทยาศาสตร์ จึงเกิดความสนใจที่จะประดิษฐ์คิดค้นเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์เพื่อใช้ในการอุตสาหกรรม
- ๒) ความก้าวหน้าของระบบธนาคารที่ให้นักลงทุนกู้ยืมเงิน ทำให้นายทุนชาวอังกฤษจำนวนมากสนใจลงทุนประกอบอุตสาหกรรมเพราะให้ผลตอบแทนจำนวนมาก จึงส่งผลให้อุตสาหกรรมในอังกฤษขยายตัว
- ๓) ชาวอังกฤษไม่เคร่งครัดต่อการแบ่งแยกชนชั้นอย่างสังคมอื่น ๆ ในยุโรป ทั้งยังให้การยอมรับชนทุกชั้นที่สามารถสร้างฐานะเป็นปึกแผ่น ดังนั้นขุนนางอังกฤษจึงไม่รังเกียจที่จะทำการค้า เช่นเดียวกับคนชั้นกลางที่พยายามยกสถานะทางเศรษฐกิจให้เท่าเทียมขุนนาง
- ๔) รัฐบาลส่งเสริมให้การค้าขยายตัว เช่น มีการออกพระราชบัญญัติสร้างถนน ท่าจอดเรือ และชุดคูคลองต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก เพื่อใช้เป็นเส้นทางคมนาคมทางการค้า มีการยกเลิกการเก็บภาษีผ่านด่าน และมีนโยบายการค้าแบบเสรี ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้มีการขยายตัวของตลาดการค้าภายในอย่างกว้างขวาง

พัฒนาการของการปฏิวัติอุตสาหกรรม

การปฏิวัติอุตสาหกรรมในระยะแรก คือ การประดิษฐ์เพื่อตอบสนองอุตสาหกรรมทอผ้า นักประดิษฐ์ชาวอังกฤษสามารถพัฒนาเครื่องปั่นด้ายและเครื่องทอผ้าซึ่งสามารถผลิตผ้าฝ้ายได้มากกว่าการใช้แรงงานมนุษย์หลายเท่าตัว ก่อให้เกิดการผลิตแบบอุตสาหกรรม เป็นผลให้ผ้าฝ้ายมีราคาถูกสามารถขยายตลาดได้กว้างขวางเพราะประชาชนทั่วไปสามารถซื้อได้ การประดิษฐ์ที่พัฒนาควบคู่กับการทอผ้า คือ การประดิษฐ์**เครื่องจักรไอน้ำ** โดยเจมส์ วัตต์ (James Watt) โดยใช้ไอน้ำขับเคลื่อนเครื่องจักรกลแทนพลังงานน้ำ ซึ่งส่งผลให้นำไปใช้ในอุตสาหกรรมต่าง ๆ เช่น เหมืองแร่และการทอผ้า

การพัฒนาของอุตสาหกรรมประเภทอื่น การประดิษฐ์เครื่องจักรไอน้ำและเครื่องจักรประเภทอื่นที่เกิดขึ้นตามมา ทำให้มีความต้องการใช้**แร่เหล็ก** ซึ่งเป็นวัสดุสำคัญในการสร้างเครื่องจักรกลเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้เกิดอุตสาหกรรมเหมืองแร่ และอุตสาหกรรมถ่านหินซึ่งเป็นพลังงานที่ใช้กันแพร่หลายใน

เครื่องจักรไอน้ำ

ที่มา : หนังสือส่งเสริมประสิทธิภาพ
การเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม,
หน้า ๑๕๓

คริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ เนื่องจากขณะนั้นมีการพัฒนาอุตสาหกรรมอื่น ๆ เพิ่มขึ้นจำนวนมากเพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภคทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น อุตสาหกรรมกระดาษ กระสุนปืน สิ่งทอ รองเท้า สิ่งพิมพ์ ฯลฯ

การปฏิวัติอุตสาหกรรมในดินแดนอื่น ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ อุตสาหกรรมเติบโตมากในดินแดนต่าง ๆ แม้ว่าอังกฤษยังคงเป็นผู้นำในครั้งแรกของศตวรรษนี้ แต่หลังจากนั้นประเทศอื่น ๆ เช่น ฝรั่งเศส เยอรมนี และสหรัฐอเมริกา ต่างประสบความสำเร็จในพัฒนาอุตสาหกรรม อนึ่ง เป็นที่สังเกตว่าความก้าวหน้าของการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นตั้งแต่ครั้งหลังของคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ เป็นต้นไปนั้น เป็นผลมาจากการคิดค้นและพัฒนาพลังงานอื่น ๆ ได้แก่ แก๊สธรรมชาติ น้ำมันปิโตรเลียม และพลังงานไฟฟ้า นอกจากนี้ ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีและการจัดการด้านการผลิตของระบบโรงงานอุตสาหกรรมก็ส่งผลให้อุตสาหกรรมเจริญรุ่งเรืองด้วย

ผลของการปฏิวัติอุตสาหกรรม

๑) ประเทศอุตสาหกรรมเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ กลายเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจของโลกที่มีอิทธิพลในการผูกขาดการค้าและการผลิตวัตถุดิบในประเทศอื่น ๆ ทำให้การค้าระหว่างประเทศขยายตัวอย่างกว้างขวาง ซึ่งส่งผลให้**เศรษฐกิจแบบทุนนิยม**แพร่หลายไปทั่วโลก

๒) เกิดการเปลี่ยนแปลงของระบบผลิตในดินแดนต่าง ๆ กล่าวคือ ระบบผลิตที่ใช้แรงงานฝีมือและสินค้าหัตถกรรมในประเทศอุตสาหกรรมถูกแทนที่ด้วยสินค้าอุตสาหกรรมที่มีต้นทุนต่ำและราคาถูก และในสวนดินแดนอาณานิคมและประเทศเกษตรกรรมอื่น ๆ มีการผลิตในระบบเศรษฐกิจแบบ**พึ่งพาสลาตต่างประเทศ**มากขึ้น

๓) ความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจทำให้ประเทศอุตสาหกรรมในยุโรปไม่หยุดยั้งแสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ วิธีที่นิยมกันมากที่สุดคือ **การขยายอิทธิพลทางการค้า วัฒนธรรม และการจัดจอบอาณานิคม** เพราะทำให้สามารถขยายแหล่งวัตถุดิบและตลาด เป็นผลให้ประเทศยุโรปในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ขยายลัทธิจักรวรรดินิยมจัดจอบอาณานิคมทั้งในเอเชีย แอฟริกา และออสเตรเลีย จนเกิดผลกระทบทางการเมืองอย่างกว้างขวาง

๔) การปฏิวัติอุตสาหกรรมทำให้นายทุนและนักลงทุนร่ำรวยจากผลกำไรของการค้าและอุตสาหกรรมในทางตรงข้าม ชนชั้นผู้ใช้แรงงานซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่กลับมีฐานะยากจน ทำให้เกิด**ปัญหาช่องว่างในสังคม** สภาพที่แตกต่างในสังคมทำให้นักคิดบางคน เช่น คาร์ล มาร์กซ (Karl Marx) เสนอแนวคิดแบบ**คอมมิวนิสต์** ซึ่งมีอิทธิพลต่อความคิดและการเมืองในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ อย่างมหาศาล

๕) **เกิดเมืองขนาดใหญ่**ที่เป็นศูนย์กลางความเจริญจำนวนมาก แต่การที่เมืองใหญ่ ๆ เหล่านี้เป็นศูนย์กลางรวมความเจริญทั้งหลาย ทำให้มีผู้คนเข้ามาอยู่อาศัยและหางานทำจำนวนมาก ส่งผลให้เกิดความแออัด ปัญหาคุณภาพของผู้ที่อยู่ในชุมชนแออัด ตลอดจนปัญหาสังคมอื่น ๆ เช่น ปัญหาอาชญากรรม โสเภณี ขอดทาน และคนจรจัด

ใบความรู้ เรื่อง การแสวงหาอาณานิคม
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง จากโลกเก่าสู่โลกใหม่
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของยุโรปสมัยใหม่
รายวิชา ประวัติศาสตร์ รหัสวิชา ส ๒๓๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

จากผลของการสำรวจทางทะเลที่ทำให้มีการยึดครองอาณานิคมในดินแดนต่าง ๆ และการปฏิวัติอุตสาหกรรม ได้เป็นแรงผลักดันให้ชาติมหาอำนาจในยุโรปขยายจักรวรรดิของตนเองด้วยการแสวงหาอาณานิคมในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ โดยเฉพาะดินแดนในทวีปเอเชียและแอฟริกา

ปัจจัยที่ทำให้ชาติมหาอำนาจในยุโรปแสวงหาอาณานิคม

๑. ผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ

การปฏิวัติอุตสาหกรรมได้ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศในยุโรปเจริญขึ้น ผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจจึงกลายเป็นปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้ประเทศในยุโรปขยายลัทธิจักรวรรดินิยมเข้าไปในเอเชียและแอฟริกา ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ยุโรปต้องการ คือ **การแสวงหาวัตถุดิบ** เพื่อนำมาใช้ในโรงงานอุตสาหกรรม และ**การขยายตลาด** เนื่องจากสินค้าอุตสาหกรรมที่ประเทศต่าง ๆ ผลิตได้ล้นมีปริมาณมากเกินความต้องการบริโภคในประเทศ ทำให้ประเทศเหล่านั้นต้องการหาตลาดใหม่ๆ รองรับสินค้าของตน

การเข้าไปแสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของยุโรปส่งผลให้มีการขยายลัทธิจักรวรรดินิยมเพื่อครอบงำดินแดนเหล่านั้น โดยรัฐบาลของประเทศในยุโรปได้ถือโอกาสส่งกองทัพเข้าไปรักษาผลประโยชน์ของนักลงทุนและยึดครองอาณานิคม ดังเช่นกรณีอังกฤษส่งกองทัพเข้าไปแทรกแซงอียิปต์ โดยอ้างว่าเพื่อคุ้มครองผลประโยชน์ของบริษัทขุดคลองสุเอซที่อังกฤษถือหุนอยู่

๒. กระแสชาตินิยมสมัยใหม่

พลังผลักดันทางการเมืองที่สำคัญคือกระแสชาตินิยมสมัยใหม่ที่แพร่กระจายอยู่ในยุโรป ในต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ โดยเฉพาะในฝรั่งเศส ดินแดนเยอรมันและอิตาลี ประชาชนในดินแดนเหล่านั้นมีความภาคภูมิใจในเกียรติภูมิ เชื้อชาติ และประวัติศาสตร์ของตน ความรู้สึกชาตินิยมทำให้ชาวฝรั่งเศสสนับสนุน **นโปเลียน โบนาปาร์ต** ทำสงครามเพื่อครอบครองยุโรปในต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ และยังทำให้ชาวอิตาลีรวมประเทศอิตาลีได้สำเร็จใน ค.ศ. ๑๘๗๐ ส่วนชาวเยอรมันก็สามารถรวมประเทศเยอรมนี ได้สำเร็จในปีถัดมา นักชาตินิยมในประเทศเหล่านี้เห็นว่าการขยายลัทธิจักรวรรดินิยม เพื่อยึดครองอาณานิคมจะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและการเมืองให้ประเทศของตน ทั้งยังเป็นการเพิ่มพูนเกียรติภูมิของชาติด้วย ดังนั้นจึงส่งเสริมให้รัฐบาลของตนขยายลัทธิจักรวรรดินิยมแข่งขันกับอังกฤษซึ่งในขณะนั้นเป็นจักรวรรดิที่มีอาณานิคมมากที่สุด

นโปเลียน โบนาปาร์ต

ที่มา: <https://1th.me/7iQP3>

๓. แนวคิด “ภาระของคนผิวขาว”

ชาวยุโรปภูมิใจในความเป็นชนผิวขาวที่นับถือศาสนาคริสต์ของตน และคิดว่าพวกตนมีความเหนือกว่าชนชาติอื่นซึ่งแตกต่างจากตนทั้งเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรม พวกเขาเชื่อว่าการช่วยเหลือให้คนเหล่านั้นได้เข้าถึงศรัทธาในพระเจ้าของตนและเรียนรู้อารยธรรมของชาวตะวันตกเป็น **“ภาระของคนผิวขาว (White man's burden)”** และยังเป็นการสร้างกุศลที่ยิ่งใหญ่ให้กับผู้เผยแพร่ศาสนาด้วย ดังนั้นมิชชันนารีชาวยุโรปจำนวนมากจึงยินดีอุทิศตนทำงานช่วยเหลือชาวพื้นเมืองควบคู่กับการเผยแผ่ศาสนาในดินแดนที่ห่างไกลความเจริญทั้งในเอเชียและแอฟริกา

สภาพการณ์การแสวงหาอาณานิคมของชาติมหาอำนาจในยุโรป

ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ประเทศตะวันตกได้ขยายลัทธิจักรวรรดินิยมอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะในเอเชียและแอฟริกา เป็นที่น่าสังเกตว่านอกจากอังกฤษและฝรั่งเศสซึ่งได้ครอบครองดินแดนอาณานิคมมาตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ ๑๗ แล้วประเทศที่มีบทบาทขยายอำนาจในขณะนั้นต่างต้องการพัฒนาเป็นจักรวรรดิที่ยิ่งใหญ่ จึงขยายลัทธิจักรวรรดินิยมเพื่อสร้างฐานอำนาจทางเศรษฐกิจและการเมืองที่มั่นคง

วิธีการที่ชาติตะวันตกใช้ในการแสวงหาอาณานิคมนั้น โดยมากมักจะใช้วิธีการใช้กำลังทางทหารซึ่งมีแสนยานุภาพที่เหนือกว่ากองทัพพื้นเมืองในการแทรกแซงและบีบบังคับผู้ปกครองชาวพื้นเมืองให้ยกดินแดนหรือให้สิทธิประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจให้กับชาติมหาอำนาจ เช่น ความขัดแย้งระหว่างฝรั่งเศสกับสยามจนเป็นเหตุให้ฝรั่งเศสนำเรือรบเข้ามาปิดปากอ่าวไทยในวิกฤตการณ์ รศ.๑๑๒ และทำให้สยามต้องยกดินแดนในอินโดจีนให้กับฝรั่งเศส การนำกองทัพเข้าแทรกแซงพม่าจนกระทั่งพม่าตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษ เป็นต้น

กองทัพอังกฤษเข้าโจมตีพม่า

หลังจากที่ชาติมหาอำนาจทำการยึดครองดินแดนแล้ว ชาติมหาอำนาจจะปกครองดินแดนเหล่านี้ ในลักษณะอาณานิคม คือ นำชาวต่างชาติเข้ามาเป็นผู้ปกครองแทนชาวพื้นเมืองและ

ที่มา: <https://discover.hubpages.com/travel/Charaideo-India-The-legend-The-culture-The-pyramids>

พยายามกดขี่ชาวพื้นเมืองให้กลายเป็นพลเมืองชั้นสอง นอกจากนี้ชาติมหาอำนาจมักจะใช้ดินแดนอาณานิคมเป็นแหล่งวัตถุดิบและตลาดของสินค้าที่ตนผลิตขึ้น เช่น การนำชาเข้าไปปลูกยังอินเดียและศรีลังกาของอังกฤษ การทำเหมืองแร่ในแอฟริกา และในขณะเดียวกันชาติมหาอำนาจก็ได้พัฒนาดินแดนเหล่านี้ให้มีความเจริญแบบตะวันตก ด้าน เศรษฐกิจ ด้านการปกครอง ด้านสาธารณูปโภค ด้านการคมนาคม ด้านสถาปัตยกรรม เป็นต้น รวมไปถึงการนำศาสนาคริสต์เข้าไปเผยแพร่ในดินแดนอาณานิคมด้วย

บ้านเรือนที่ได้รับอิทธิพลจากฝรั่งเศสในลาว

ที่มา: <https://www.pinterest.com/pin/308496643207404320/?autologin=true>

308496643207404320/?autologin=true

นอกจากการยึดครองดินแดนแล้ว การแสวงหาอาณานิคมอีก รูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้น คือ การขยายอิทธิพลทางด้านเศรษฐกิจในดินแดน ทางด้านการค้า เช่น การลงทุนในตะวันออกกลางและจีนของเยอรมนี การก่อสร้างทางรถไฟผ่านดินแดนแมนจูเรียในจีนของรัสเซีย เป็นต้น

นอกจากการยึดครองดินแดนแล้ว การแสวงหาอาณานิคมอีก รูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้น คือ การขยายอิทธิพลทางด้านเศรษฐกิจในดินแดน ทางด้านการค้า เช่น การลงทุนในตะวันออกกลางและจีนของเยอรมนี การก่อสร้างทางรถไฟผ่านดินแดนแมนจูเรียในจีนของรัสเซีย เป็นต้น

ผลกระทบของการแสวงหาอาณานิคมของชาติมหาอำนาจในยุโรป

๑. ทำให้ชาวตะวันตกมีอำนาจเข้ามาปกครองคนพื้นเมืองโดยใช้วิธีปกครองแบบอาณานิคม ทำให้การปกครองแบบจารีตในดินแดนต่าง ๆ ของโลกเปลี่ยนไป ขณะเดียวกันแนวคิดในเรื่องชาตินิยมและประชาธิปไตยได้เผยแพร่ไปทั่วโลก ทำให้ชาติที่ตกเป็นอาณานิคมเกิดความรู้สึกชาตินิยมและเรียกร้องเอกราช และมีการเรียกร้องให้มีการปกครองแบบประชาธิปไตย

๒. ทำให้ดินแดนอาณานิคมกลายเป็นแหล่งวัตถุดิบและตลาดสินค้าจากโรงงานอุตสาหกรรมทางตะวันตก ทำให้ชาวตะวันตกมีฐานะร่ำรวย ในขณะที่ชาวพื้นเมืองยากจน ทั้งยังต้องพึ่งพาเศรษฐกิจจากเมืองแม่ แต่ขณะเดียวกันชาวพื้นเมืองได้เรียนรู้เศรษฐกิจแบบใหม่ ได้แก่ การธนาคาร การปลูกพืชในไร่ขนาดใหญ่ การทำเหมืองแร่ด้วยเทคโนโลยีแบบใหม่และการปรับปรุงระบบการคมนาคมขนส่ง เป็นต้น

๓. ชาวพื้นเมืองมีสถานภาพต่ำกว่าชาวตะวันตกในบ้านเมืองของตนเอง ความสัมพันธ์ระหว่างคนสองกลุ่มเป็นไปในลักษณะผู้ปกครองที่ปกครองคนที่ต่ำต้อยกว่า ขณะเดียวกันได้เกิดชนชั้นกลางขึ้นในสังคมอาณานิคม เช่น พ่อค้าและชาวพื้นเมืองที่ทำงานกับชาวตะวันตกมีแรงงานต่างชาตินในเวลาต่อมา ขณะเดียวกันได้มีชาวพื้นเมืองได้รับการศึกษาแบบตะวันตก ซึ่งกลายเป็นกลุ่มปัญญาชนที่ได้เคลื่อนไหวเพื่อขจัดอำนาจชาติจักรวรรดินิยมออกจากดินแดนของตน

๔. การแสวงหาอาณานิคมทำให้ชาติมหาอำนาจในยุโรปเกิดการแข่งขันกันเพื่อเกียรติภูมิของชาติ และผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ ส่งผลทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างชาติมหาอำนาจและการแบ่งขั้วอำนาจ ซึ่งจะเป็นสาเหตุสำคัญที่นำไปสู่การเกิดสงครามโลกในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐

